

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 2. De matrimonio generatim consideratio, vt est Sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

cap. 47. ait, *Morem ducendi plures uxores, receptum fuisse in illis terris, ubi Iacob peregrinabatur, nec vlla lege tunc id fuisse prohibitum*: atqui Iacob tunc erat apud Gentiles, nempe apud Laban idololatram in Mesopotamia. Vnde cessat quæstio, quã quidã ponunt, *An singulis facta sit hæc dispensatio?* Satis enim constat communiter factam fuisse generali quadam concessione, & diuina inspiratione inuatum primis Patribus post Diluuium; & fortassis soli Noë, à quo posterius intellexerunt id esse licitum; & ab horum exemplo alij idem licitum esse iudicatum & frequentatum.

Dices Apost. 1. ad Corinth. 7. v. 4. ait, *Virum non habere potestatem sui corporis, sed mulierem*: ergo, si mulier non consentiebat, non poterat vir alteri mulieri potestatem sui corporis, per nouum Matrimonium tradere.

Respondeo Primò: Et si mulier habeat potestatem in corpus mariti, Deus tamen habet maiorem: vnde quamuis ipsa nõ consentiat in Polygamiam, sufficit Deum consentire.

Respondeo Secundò: Apostolum ibi non agere de potestate ducendi alteram, sed negandi debitum; scilicet, virum non ita habere sui corporis potestatem, vt vxori debitum negare possit.

Petes: Quando cessauit hæc dispensatio? Respondeo: Certum est sublatam fuisse per totum mundum Polygamiam, quando Dominus Matrimonium ad primæuam institutionem reuocauit. Vnde Gentiles, si conuertantur, tenentur posteriorem dimittere, & solam primam retinere; eò quòd cum ceteris non fuerit verum coniugium: vt expressè docet Innocentius III. Cap. *Gaudemus* de Diuortijs.

CAPVT II.

De Matrimonio generatim considerato, vt est Sacramentum.

DVBIVM I.

Virum Matrimonium inter fideles tempore legis Evangelicæ sit Sacramentum gratiam conferens?

Hæretici huius seculi pænè omnes negant esse Sacramentum, putantes esse solum contractum Politicum, nec habere gratiæ promissionem. Dico *Pænè omnes*, quia Zuinglius dicitur docuisse Matrimonium esse pulcherrimum Sacramentum. Inter Catholicos solus Durandus cum paucis Canonistis videtur dubitasse. Nam dist. 26. qu. 3. docet Matrimonium non esse vniuocè Sacramentum cum cæteris, nec gratiam conferre.

Respondeo: Fide tenendum est Matrimonium inter fideles in noua Lege esse propriè Sacramentum gratiam conferens. Definitur in Concilio Trident. sess. 24. can. 1. Notandum est: Et si hæc veritas non possit ex Scripturis probari, non tamen idcirco posse vllò modo de illa ambigi; cum multa alia credere firmiter teneamur, quæ ex Scripturis non probantur: inter quæ est illud fundamentum omnium quæ ex Scripturis credimus, nempe, *quam sit vera Scriptura, & quæ eius vera interpretatio*; hoc enim sola traditione credimus. Sufficere enim Christiano debet Eccle-

siæ Catholicæ traditio, quæ est columna & firmamentum veritatis, 1. ad Timoth. 3. Nihilominus vtrumq; ex varijs Scripturæ locis suaderi: potest nos tria adducemus.

Primus locus est ad Ephes. 5. v. 31. vbi Apost. ait: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam & adhærebit vxori suæ. & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est. ego autè dico in Christo & in Ecclesia.* Sensus est, nempe: *Quòd homo relinquat patrem & matrem, vt vxori adhæreat, est magnum Sacramentum seu Mysterium; quòd ego in Christo & Ecclesia interpretor, quia coniugium Christi & Ecclesiæ significat.* Nunc subsumo: Atqui coniugium Christi cum Ecclesia est per gratiam & charitatem: ergo necessarium est, vt Matrimonium coniunctam habeat gratiæ sanctificationem; alioqui non poterit aptè Christi & Ecclesiæ connubium representare. Vide Adamum Sasbout in explicatione huius loci.

Ex hoc testimonio Apostoli duo colligimus. Primum est, Matrimonium Christianorum esse magnum Sacramentum seu Mysterium, quia Christi & Ecclesiæ connubium significat. Vnde euidenter sequitur, Matrimonium à Deo esse institutum in signum coniunctionis Christi & Ecclesiæ: non enim naturaliter id significare potest, cum illa cõiunctio sit omnino supernaturalis, sicut etiã Verbi incarnatio, per quam extitit Christus.

Dices: Apostolus Matrimonium non vocat Mysterium, sed Christi & Ecclesiæ coniunctionem vocat Mysterium: ac proinde ratio Mysterij non est tribuenda Matrimonio, sed vniõni Christi & Ecclesiæ. Quòd Confirmatur Primò: quia nullum est supernaturale Mysterium, quòd vir & femina coniungantur, cum ratio naturalis hoc dicat. Confirmatur Secundò: quia Apostolus aperte dicit, *Sacramentum hoc magnum est in Christo & in Ecclesia.* Confirmatur Tertiò: D. Augustinus lib. 1. de Nuptijs & concupiscentia cap. 21. dicit *Magnum Sacramentum in Christo & Ecclesia constituitur: in viro autem & vxore esse minimum Sacramentum.* Et Anselmus in hunc locum: *Ne quis istam magnitudinem in singulis hominibus vxorem habentibus intellexeret, addit Apostolus; Ego autem dico in Christo & Ecclesia, id est, ego allegoricè interpretor hæc verba Genesios de coniugio Christi & Ecclesiæ.*

Respondeo: Certissimum est Apostolum rationem Mysterij tribuere Matrimonio, non autem vniõni Christi & Ecclesiæ. Probatur Primò: Cum enim dicit, *Sacramentum hoc magnum est*, pronomen (*hoc*) debet referri ad id quòd proximè præcessit; nam demonstrat id, de quo agebatur: atqui proximè præcessit, *Relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna*: ergo vult dicere, Hoc videlicet quòd relinquet homo patrem & matrem &c. vt adhæreat vxori suæ, esse magnum Mysterium. Secundò: quia Apostolus non dicit *hoc magnum Sacramentum esse in Christo & Ecclesia*, quasi illis insit tanquam subiecto, sed esse in *Christum & Ecclesiam*, vt Greca expressè habet: nempe quia hoc Mysterium tendit in *Christum & Ecclesiam* veluti in terminum; sicut signum respicit signatum: ergo ratio Mysterij seu Sacramenti inest Matrimonio tanquam subiecto, & respicit *Christi Ecclesiæque coniunctionem*, tanquam terminum sacræ significationis. Tertiò: Quia Apostolus hortatur coniuges ad mutuam dilectionem ex eo, quòd ipsorum Matrimonium

magnum

Hæc dispensatio generatim facta.

Hæc dispensatio per Christum omnino est reuocata.

24 Negant nosse hæretici.

Dubitat Durandus.

Est de fide.

25 1. Probat ex Scripturis.

Ad Eph. 5.

Hinc colligetur Matrimonium esse Sacramentum.

Obiectio, quòd ratio Mysterij nõ tribuitur matrimonio, sed cõiunctioni Christi & Ecclesiæ.

Expeditur mens Apostoli ad Eph. 5.

magnum Mysterium includat, cum significet conubium Christi & Ecclesie, quod mutua dilectione constat. Quod si ipsa ratio Mysterij non esset in Matrimonio, sed solum in coniunctione Christi & Ecclesie, totum argumentum Apostoli esset friuolum, nec quidquam faceret ad propositum. Quarto: Quia omnes Patres ita hunc locum explicant, ut rationem Mysterij tribuant Matrimonio respectu vnionis Christi & Ecclesie. Vide Hieronymum in hunc locum, & Gregorium Nazianzenum, cuius verba adducit Hieronymus. Commentarius Ambrosij in hunc locum, Mysterij Sacramentum grande in unitate viri & femina esse significat. Chrysostomus homil. 20. in epist. Ad Ephesios pulchre explicat, quantum sit Sacramentum relinquere patrem & matrem, ut uxori antea ignota adheretur. Hunc sequuntur Theophylactus & Occumenius. Diuus Leo epist. 92. cap. 4. Societas nuptiarum ita ab initio constituta est, ut prater sexuum coniunctionem, haberet in se Christi & Ecclesie Sacramentum. D. August. lib. 1. de Nuptijs & concupiscentia cap. 10. Sacramentum nuptiarum commendatur fidelibus coniugatis. & aliam saepe vocat coniugium Sacramentum. Neque dissentit Anselmus, nam dicit locum Geneseos allegoricè intelligi de Christi & Ecclesie vnione: vnde sequitur, Matrimonium esse signum huius coniunctionis: nam sensus allegoricus est de re, quæ per sensum literalem & historicum significatur. Dicit autem Anselmus Magnitudinem huius Sacramenti non constitui in singulis hominibus uxorem habentibus, sed in Christo & Ecclesia; quia res Mystice significata per Matrimonium (hæc enim ipsa etiam dicitur Sacramentum, & ratio huius Matrimonium dicitur Sacramentum seu Mysterium) non constituitur in singulis hominibus, sed in Christo & Ecclesia. Non negat tamen Anselmus magnitudinem signi Mystici reperiri in singulis hominibus uxorem habentibus: nam singulorum Matrimonium est magnum signum, quia rei magnæ signum. Sic quoque intelligendus Augustinus cap. 21. de Nuptijs & Concupiscentia: Res enim, quæ per matrimonium in viro & femina significatur, est quid minimum respectu rei, quæ in Christo & Ecclesia significatur: nam in viro & femina per Matrimonium significatur coniunctio & amor mutuus, qui certè minimum quid est respectu coniunctionis Christi & Ecclesie.

Est cõmunis explicatio Patrum,

Solutur obiectio.

Agit hic Apostolus de Matrimonio Christiano.

Ex his patet responsio ad Secundam & Tertiam Confirmationem. Ad Primam, Respondeo: Ratio naturalis nõ dicit Matrimonium esse signum coniunctionis Christi & Ecclesie, sed doctrina fidei hoc tradit. Sic hominem aqua perfundi est actio naturalis; sed quod hæc actio significet animæ ablutionem, non est naturale, sed diuinum institutum.

Dices: Esto concedamus Apostolum rationem Mysterij tribuere Matrimonio; hinc tamen non sequitur Matrimonium Christianorum esse Mysterium seu Sacramentum: quia videtur tantum loqui de Matrimonio Adami & Eue: nam adfert verba, quæ Adam dixit.

Respondeo: Perspicuum est Apostolum non loqui potissimum de coniugio Adami & Eue, sed de coniugio Christianorum. Primò: quia in verbis Geneseos agitur de Matrimonio futuro, Relinquet homo patrem & matrem. Secundò: Adam & Eua non habuit patrem & matrem, quos relinqueret. Tertio: quia Apostolus ex hoc loco hortatur fideles ad suas uxores diligendas: ergo potissi-

mum intendit agere de coniugio fidelium. vnde non ait, Sacramentum hoc magnum fuit, sed, est in Christo & Ecclesia. Ecclesia enim proprie per Christum inceptit.

Secundum quod colligitur ex verbis illis ad Ephesios 5. est, Matrimonium conferre gratiam: quia cum Matrimonium ex diuina institutione debeat representare vnionem Christi & Ecclesie, quæ fit per mutuam dilectionem supernaturalem; neq; possit hanc vnionem cõuenienter representare ut est contractus civilis promissione gratiæ destitutus, necessarium est ad hanc vnionem aptè significandam, ut gratiam conferat, ac proinde ut sit verum Sacramentum, id est, externum symbolum effeicæ sanctificationis.

Dices: Ante Christi aduentum Matrimonium fidelium erat Mysterium vnionis Christi & Ecclesie, & tamen non conferebat gratiam: ergo hinc non rectè colligimus conferre gratiam.

Respondeo: Ante Christum, matrimonium non representabat hanc vnionem, nisi imperfectè & remotè, ut docet D. Thomas quæst. 42. art. 2. Cuius signum est, tum quòd potuerit dissolui dato libello repudij; tum quòd admiserit Polygamiam: quæ duo sunt contra rationem huius Mysterij. Simili modo, etsi matrimonium secundum primam institutionem consideratum, fuerit Mysterium huius vnionis, tamen imperfectum & inchoatum fuit; eò quòd res representata nondum existeret: Christus enim necdum carnem assumpserat, ut sponsus esse posset; necdum Ecclesiam suam quæ esset eius sponsa, instituerat: vnde illud matrimonium non debebat gratiam conferre.

Alius locus est 1. ad Thesal. 4. v. 4. vbi Apostolus hortatur coniuges, ut abstineant à fornicatione, Ut sciat vnusquisque possidere vas suum in sanctificatione, nempe eam, quam per coniugium accepit.

Tertius locus est 1. ad Timoth. 2. v. 15. vbi dicitur, quòd Mulier saluabitur per filiorum generationem, id est, in statu Matrimonij. Sed hic locus minus vrget.

Probatur Secundò: Ex Concilijs, & Decretis Pontificum. Concilium Florentinũ in instructione Armenorum, consentientibus Græcis, dicit Matrimonium esse proprie dictum noua legis Sacramentum, gratiam conferens. Quod etiam tenet Ecclesia Græca, ut patet ex censura Ieremize Patriarchæ Constantinopolitani, quæ ante 18. circiter annos fecit contra confessionem Augustanam, vbi dicit, Matrimonium esse diuinum Sacramentum, vnum ex illis septem quæ Christus & Apostoli Ecclesie tradiderunt: & probat ex loco allato ad Ephes. 5. Conc. Trident. sess. 24. can. 1. Si quis dixerit, Matrimonium nõ esse verè & proprie vnum ex septem legis Euangelicæ Sacramentis à Christo Domino institutum, neque gratiam conferre, anathema sit. Antiquiora Concilia non habemus, quæ id apertè definiant, eò quòd olim non fuerint hæreses, quæ id præcisè negarèt. Habemus tamen varia testimonia ex decretis Pontificum, è quibus hæc veritas colligitur. Siricius Papa epist. 1. cap. 4. dicit Sacilegium committi, si alter coniugum viuentis coniuge ad secundas nuptias transeat. vnde sequitur Matrimonium esse rem sacram, & continere in se sanctificationem, nec esse nudum signum. Innocentius I. epist. 1. Stratumus, inquit, fide Catholica suffragante, illud esse coniugium, quod primitus erat diuina gratia fundatũ. Lucius III. ante annos 400. in Concilio Veronenſi anathema dicit eis, qui de

Collige 1. per Matrimonium dari gratiam.

Matrimonium ante Christum remotè representabat vnionem Christi & Ecclesie.

Alia loca Scripturæ pro hoc Sacramentum.

26

2. Probat ex Concilijs, & Decretis Pontificum.

Florent.

Trident.

Siricius.

Innoc. I.

Lucius 3.

SACRAMENTUM

Sacramento corporis Domini, Baptismo, Matrimonio, aliisque Ecclesie Sacramentis aliter sentirent, quam Ecclesia Romana fides doceret; vt habetur Capitulo Ad abolendam, de Hereticis. Vnde patet Lucium cum Concilio voluisse, Matrimonium ita esse Sacramentum, sicut Baptismum & Eucharistiam.

27
3. Probatur
ex Patribus

Ambros.

Probatur Tertiò: Ex Patribus, præter suprâ citatos. Ambrosius lib. 1. de Abraham cap. 7. dicit, Eum, qui polluit alienum torum, Sacramenti celestis amittere consortium. vbi Coniugium vocat Sacramentum celeste, cuius consortiū dicitur amittere, quia gratiam amittit. Cyrillus lib. 2. in Ioannem cap. 22.

Cyrill.

inter cætera dicit Dominum sanctificasse coniugii sui presentiam, eisque gratiam præparasse, vt aditus hominum in hanc vitam benediceretur. Vbi Cyrillus videtur etiam innuere Matrimonium tunc fuisse euentum in Sacramentum. Quamuis fortè verius sit id fuisse factum Matth. 19. quando Polygamia & repudio abolito, Matrimonium ad primæuam institutionem reduxit. D. Augustinus sæpè docet Matrimonium non esse Sacramentum, nisi in Ecclesia. Lib. de fide & operibus cap. 7. In ciuitate Domini, in monte sancto eius, nuptiarum non solum vinculum, sed etiam Sacramentum, ita commendatur, vt non liceat viro vxorem suam alteri tradere. Lib. de Bono coniugali cap. 18.

August.

In nostrarum nuptijs plus valet Sacramenti sanctitas, quam veteri secunditas. Et cap. 24. Bonum nuptiarum per omnes gentes in causa generandi est, & in fide castitatis. Quod autem ad populum Dei pertinet, etiam in sanctitate Sacramenti, per quam nefas est, etiam repudio intercedente, alteri nubere, dum vir eius viuat. Quod autem nomen Sacramenti propriè accipiat Augustinus, patet Primò, quia distinguit Matrimonia infidelium à fidelium Matrimonijs; quod fidelium sint Sacramenta, infidelium minime: cum tamen largo modo etiam hæc dicantur Sacramenta, vt patet ex Cap. Gaudemus. Secundò: quia ex eo, quod sit Sacramentum, colligit esse insolubile. Quod argumentum non valeret, nisi propriè acciperet Sacramentum. Tertiò: quia lib. 1. de Nuptijs & concupiscentia cap. 10. comparat Sacramentum Matrimonij cum Baptismo, & dicit etiam illud manere in Apostatis; quod intellige ratione vinculi coniugalis, non ratione alicuius characteris.

28
4. Probatur
Ratione.

Probatur Quartò: Ratione. Prima est: Matrimonium Christianorum est vnus cum vna tantum, & penitus insolubile: vt patet Marci 10. Matth. 19. Atqui huius non potest esse alia causa, quam quod sit Sacramentum coniunctionis Christi & Ecclesie, vt sæpè docet D. Augustinus. vide cap. 7. 18. 24. de Bono coniugali. Atqui huius vnionis non est perfectè repræsentatiuum, nisi gratiam conferat: ergo est signum rei sacræ gratiam conferens, ac proinde Sacramentum.

Secunda est: Matrimonium Christianorum iniicit vinculum insolubile cum vna vxore: atqui ad tale vinculum tolerandum necessaria est gratia: ergo gratiam confert: Deus enim in necessarijs non deest: vnde rem adeò difficilè sine auxilio gratiæ nõ instituit. Cõfirmatur; quia alioqui lex noua esset durior & intolerabilior lege veteri, quæ repudium & polygamiam permittebat: quæ duo remedia per nouam legem sunt sublata: oportuit ergo hæc gratiâ compensari.

Quam necessaria sit coniugatis gratia.

Tertia est: Ex fine Matrimonij, qui triplex est: Propagatio Ecclesie, Euitatio fornicationis, & Vita socialis in mutua dilectione: sed ad hos fines

requiritur gratia: ergo &c. Minor Probatur. Nã Primò parentes non possunt rectè educare liberos in fide & Dei timore, tamquã Ecclesie membra, ad quod tamen ratione sui Matrimonij tenentur, sine auxilio gratiæ: ergo Deus ad hoc ritè præstandum, dat eis gratiam in contractu, sicut in ordinatione dat gratiam ad Ordinũ officia. Deinde, ad fornicationem euitandam coniugium sine gratia non sufficit; partim quia concupiscentia per vsum coniugij plus accenditur, quam reprimatur, partim quia coniugati sæpè vel ob morbum vel absentiam coniugis coguntur abstinere. Denique, vxor debet diligere virum, eisque obedire tanquam Christo; & vir debet diligere vxorem, vt Christus Ecclesiam, iuxta Apostolum ad Ephes. 5. quod sine gratia fieri nequit.

Quarta est: Matrimonium in Ecclesia semper habitum est inter res sacras, & tempore sacrificij consuetum celebrari, adhibitis precationibus & benedictione Sacerdotis: vt patet ex Euaristo Papa epist. 1. Decretalium, Concilio Carthag. IV. cap. 13. & ex Ambrosio epistola 70. quæ est ad Vigilium: ergo non est solum contractus civilis, sed quoddam Sacramentum. Vide Petrum Soto lect. 1. de Matrimonio.

Obijcitur Primò: Sacramentum efficit id, quod significat: atqui Matrimonium non efficit vnionem Christi cum Ecclesia, quam tamen significat: ergo non est Sacramentum.

29
Obiectio-
nes soluun-
tur.

Respondeo: Non est necesse omne significatum Sacramenti esse ipsius effectum. Eucharistia enim significat sacrificium Crucis & Mortem Domini, non tamen efficit: Baptismus quoque significat Mortem Christi, iuxta Apostolum, non tamen efficit. Sufficit igitur, vt Matrimonium significet aliquem effectum supernaturalem quem efficiat. Est autem is duplex: Primus, insolubilis coniunctio coniugum; quam neque significat, neque efficit merè naturaliter, sed ex Christi institutione: non enim ratio naturalis dicitur debere hanc coniunctionem esse adeò insolubilem, vt nullo casu possit dirimi. Quod colligitur ex Augustino De Bono coniugali c. 7. Secundus effectus eius est, coniunctio supernaturalis animorum: hanc efficit conferendo gratiam, & naturalem coniugum amorem diuina charitate informando; nempe, vt vxor iungatur viro, sicut Ecclesia Christo; & contrà.

Quomodo
Matrimo-
nium effi-
ciat, quod
significat.

Obijcitur Secundò: Potest fieri pactum de contrahendo Matrimonio, interueniente pretio: atqui pro Sacramentis non potest dari vel accipi pretium: ergo non est Sacramentum. Ob hanc rationem quidam Canoniste, scilicet Ostiensis, Gaudfredus, & Bernardus, quos citat & sequitur Durandus, sentiunt Matrimonium non conferre gratiam. His Durandus addit Magistrum in 4. dist. 2. vbi Magister ait: Sacramentum coniugij tantum esse institutum in remedium, alia verò vt etiam gratiam adiutricem præbent.

Respondeo: Istos Canonistas falli, & communem Canonistarum sententiam illis aduersari; vt docet Nauarrus cap. 22. Enchiridij num. 20. Ratio illorum nihil vrget: non enim datur pretium pro ipso Sacramento, sed pro obligatione ad onera Matrimonij, quæ ille contractus adfert: sicuti Parocho non datur pretium Sacramentorum quæ administrat, sed pro obligatione ad onera pastoralia: Adde, si ratio illorum aliquid concluderet, seque-

Quomodo
pro Matrimo-
nio
possit dari
pretium.

sequeretur Matrimonium ne sacramentale quidem esse, sed esse rem omnino profanam: nam ne pro sacramentalibus quidem pecunia dari potest; vt pro benedictione calicis, aquæ, nuptiarum, & similia. Ad Confirmationem: Respondeo Magistrum ibi passim reijci, vt notatur in margine ibidem. D. Thomas tamen in expositione literæ Magistri conatur illum commodè interpretari, scilicet, Magistrum intelligendum esse de fine principali.

DVBIVM II.

Virum Matrimonium ante Christi aduentum, vel etiam modò, inter Infideles contractum, sit Sacramentum?

30
Quidam aliterunt matrimonium laicorum ante Christum fuisse sacramentum.

Quidam existimant apud Iudæos Matrimonium fuisse verum Sacramentum gratiam conferens; & à Christo non tam fuisse institutum in Sacramentum, quam confirmatum. Ita sentit Henricus Rex Angliæ, vel potius Rossensis in defensione assertionis septima, de Sacramentis. Alphonsus Castro verbo Nuptia, hæresi 3. Petrus Soto lectione 2. de Matrimonio, & Albertus Pigijs controuersia 10. Ex qua sententia sequitur, etiam modò inter infideles esse Sacramentum.

Negatur.

Respondeo, & Dico Primò: Certum est, Matrimonium ante Christum non fuisse Sacramentum propriè dictum, gratiam conferens. Probat Primò: Ex Concilio Trident. sess. 24. can. 1. vbi definit sub anathemate, Matrimonium esse Sacramentum legis Euangelicæ, & esse à Christo institutum: quod stare non potest cum altera sententia. & cap. 1. Cum inquit, Matrimonium in lege Euangelica veteribus connubijs gratia præstet, merito inter nouæ legis Sacramenta annumeratur: vnde apertè sequitur vetera connubia gratiam non contulisse. Idem docet Concil. Florentinum, vt mirum sit illos auctores ita sentire potuisse. Secundò: Si fuisset verum Sacramentum, debuisset esse institutum in statu innocentia, nempe quando Deus benedixit coniugio Adami & Euz. Sed hoc non rectè dicitur: nam ille status non egebat peccati remedio, cum nullum esset peccatum, nulla concupiscentia, nulla difficultas boni, nullum periculum mali. Tertio: In veteri lege concessa erat Polygamia, & repudium, quorum vtrumque pugnat cum ratione Sacramenti. Denique, accedit communis sententia Doctorum, qui docent in statu innocentia Matrimonium fuisse institutum in officium naturæ; post lapsum, institutum in remedium concupiscentia; in noua lege euectum in Sacramentum.

32
Matrimonium infidelium non quam fuit sacramentum.

Dico Secundò, Matrimonium infidelium nunquam fuit Sacramentum. Probat Primò, Ex Augustino, qui multis locis docet tantummodò in Ecclesia Matrimonium habere Sacramenti sanctitatem, & idcirco in ea esse penitus insolubile. Secundò, Ex Innocentio III. Cap. Quanto, de Diuortijs, vbi dicit Matrimonia infidelium esse quidem Matrimonia legitima, sed non esse rata, quod Sacramenti firmitate careant. Vide Couarruiam in epitome 4. parte 2. cap. 1. §. vnico. nu. 4. Ratio est; quia Baptismus est ianua Sacramentorum, vt rectè Concilium Florent. Vnde quādo idem Innocentius Cap. Gaudemus, dicit Sacramentum coniugij apud fideles & infideles extare, accipit nomē Sacramenti amplè pro quouis signo facto.

Sed contrà Obijcitur Primò: Genes. 1. Deus benedixit coniugio primorum parentum: atqui hæc benedictio non hæsit in corpore, sed transijt in animam, ac proinde gratiam contulit: ergo etiā in alijs coniugijs collata semper fuit, cum hæc benedictio ad omnia coniugia pertineat. Et Confirmatur Primò; quia non solū in noua lege, sed omni tempore parentes egerunt gratia ad ritè suas proles instituendas. Confirmatur Secundò; quia statim post peccatum fuit Matrimonium institutum in remedium concupiscentia: atqui non fuisset remedium sine auxilio gratia; ergo gratiam contulit.

Respondeo, Illa benedictio præstabat tantum fecunditatem corporibus, non autem gratia: auxilium mentibus: vt expresse docet D. August. lib. 13. Confess. cap. 24. Idque probat ex eo, quod etiam piscibus & auib. Dominus benedixerit. Ad primam confirmationem: Neganda est Consequentia: nam ad multa alia ritè peragenda in veteri lege opus habebant gratia, hæc tamen non conferebatur per aliquod Sacramentum; sed impetrabatur deuotione orantis, & benè operantis. Sacerdotes enim ad ritè sacrificandum, Deumque placandum gratia egebant, quæ tamen in eorum ordinatione non dabatur: hoc enim est priuilegiū legis Euangelicæ. Ad secundam Confirmationem: Matrimonium non propriè dicitur institutum esse in remedium post lapsum, quasi Deus nouam aliquā ordinationem de hoc fecerit, sed naturaliter cessit in remediū concupiscentia: sic intellige Doctores. Cum enim actus coniugalis naturaliter esset licitus, obortà concupiscentia factū est, vt ei obedire nõ cederet homini in damnationem. Accedit, quod tum plures permissæ fuerint vxores, & libellus repudij, vt sic quoque cupiditati carnali posset mederi. In noua lege hoc remedium debebat esse perfectius, & minuere ardore concupiscentia, præsertim repudij & Polygamia iam vetitis.

Obijcitur Secundò: Apostolus ad Ephes. 5. de coniugio Adami & Euz dixit, Sacramentum hoc Magnū est: ergo erat Sacramentum. Confirmatur ex Leone episc. 92. cap. 4. vbi dicit, Societas nuptiarum ita est ab initio instituta, vt præter sexuum coniunctionem haberet in se Christi & Ecclesie Sacramentum: ergo ab initio fuit Sacramentum.

Respondeo: Apostolus loquitur de coniugio fidelium, cui applicat verba Genesios. Deinde, etsi loqueretur de omni coniugio secundum primam institutionem spectato, nihil aliud sequeretur, quā fuisse Sacramentum largo modo, sicut Manna, sicut aqua manans è petra, sicut aspectus serpentis, &c. Ad D. Leonem: Respondeo, nomen Sacramenti laxè sumi.

DVBIVM III.

Virum Matrimonia Infidelium sicut Sacramenta, quando baptizantur?

Quidam existimant fieri Sacramenta hoc ipso, quo baptisma suscipiunt, sine alio consensu vel contractu. Ita Couarru. 2. parte. cap. 1. §. vnico. vbi dicit Matrimonium infidelium non esse Sacramentum actu, sed habitum, nempe quia per baptisma fit actu Sacramentum. Probat suam sententiā ex D. Thoma dist. 39. qu. 1. art. 2. Alij volunt necessarium esse nouum contractum, & hunc fieri Sacramentum.

Respondeo:

Quid operata sit Dei benedictio in coniugio Adæ & Euz.

Quomodo post lapsum matrimonium sit institutum in remediū concupiscentia.

32

Matrimo-
niam non
fit Sacra-
mentum
precisè
per Baptis-
mum.

Respondeo: Verius esse, neutro modo Matrimo-
nium Infidelium posse fieri Sacramentum. Non priori
modo: nam baptismus non potest efficere, vt id
quod non erat Sacramentum cum existeret, fiat Sa-
cramentum postquam desijt esse, nam ratio Sacra-
menti non potest pendere ab euentu futuro. Fie-
ri quidem potest, vt id quod præterijt, & fuit Sa-
cramentum cum existeret, incipiat habere effectum
postquam desijt, accedente aliqua noua dispositio-
ne ipsi subiecto; vt patet in baptismo sicte susce-
pto; quia effectus Sacramenti est extrinsecus Sa-
cramentum: tamen fieri nequit, vt id, quod iam
præterijt, nec erat Sacramentum cum existeret,
fiat postea Sacramentum ratione alicuius disposi-
tionis, quæ subiecto superuenit: nam ratio Sacra-
menti est intrinseca rei sensibili. Quando ergo res
desijt habere esse sensibile, non potest retinere es-
se sacramentale, multo quæ minus illud de nouo
accipere. Neque etiam secundo modo: quia ille
contractus, qui post baptismum inter illos con-
iuges initur, non est verus contractus Matrimo-
nij, sed solum rati-habitio contractus præteriti.
Ratio est; quia vir non habet corporis sui potesta-
tem, sed eam iam olim in vxorem suã transtulit;
similiter nec vxor: ergo non possunt vltro citro-
que potestatem sui corporis efficaciter transferre,
ac proinde non est contractus Matrimonij; sicut
qui aliquid donauit, vendidit, & permutauit, se-
cuta traditione, non potest illud rursus donare,
vendere, aut permutare, quia non est Dominus
illius rei. Hinc sequitur, non esse verum contra-
ctum, ac proinde nec Sacramentum: quia ratio
Sacramenti huius supponit rationem veri & effi-
cacia contractus.

Neq; per
nouum cõ-
tractum.

Obiectio.

Dices: Matrimonium infidelium per baptismum
vtriusque coniugis fit omnino insolubile, cum an-
teã causã fidei solui posset: ergo incipit esse Sa-
cramentum. Patet consequentia: quia D. Augu-
stinus passim assignat hanc causam insolubilitatis,
vt supra dictum est.

Solutio.

Respondeo: Distinguendo consequens: Si enim
per Matrimonium intelligas contractum, & velis
hunc fieri Sacramentum, neganda est consequen-
tia. hic enim transit, nec potest incipere esse Sa-
cramentum, cum non existat. Si autem loquaris
de vinculo coniugali, quod est effectus contractus
præteriti, concedo hoc vinculum quodammodo
incipere esse Sacramentum per baptismum; nam
incipit esse vinculum coniugale fidelium seu mem-
brorum Christi, & sic incipit representare vnio-
nem Christi & Ecclesiæ, ratione cuius represen-
tationis fit magis insolubile, quàm antea.

DVBIVM IV.

*Virum Matrimonium fidelis cum infideli,
cessante lege Ecclesiastica qua irritatur,
sit Sacramentum?*

33
Assertione.
gens pro-
batur.

Dominicus Soto dist. 26. qu. 2. art. 3. in fine,
putat esse Sacramentum, saltem ex parte
fidelis.

Sed verius est, neutra ex parte esse Sacramen-
tum. Ratio est, quia ad essentiam exterioris con-
tractus Matrimonij non sufficiunt signa vnus
partis consensus expressiua; sed necessariò requi-
runtur signa vtriusq; partis, ex quibus signis con-
tractus exterior constat: ergo contractus non po-

test esse Sacramentum, nisi vtraq; pars contrahens
sit capax Sacramenti. Quare cum infidelis non sit
capax, neutra ex parte erit Sacramentum; sicut
neutra ex parte est contractus, quando altera pars
est incapax contractus. Confirmatur: quia contra-
ctus Matrimonij est vnus Sacramentum, essentia-
liter existens in duobus, duos coniungens, & sag-
rificans: ergo vterq; debet esse capax Sacramenti.

DVBIVM V.

*Virum Matrimonium, quod non est complexu
coniugali consummatum, sit
Sacramentum?*

Wiclef teste Waldensi tom. 2. cap. 130. do-
cuit Matrimonium non esse firmum ante copu-
lam, & proinde ante non esse Sacramentum. Idem olim
tenuit Iulianus Pelagianus, vt patet ex Augustino
lib. 5. contra Iulianum cap. 9. Idem videtur sen-
tire Gratianus can. Institutum. & can. Hic quippe,
27. qu. 2. pro qua adfert Canonem Non est dubium,
& Canonem Cum Societas.

34
Assertio
Wiclef.

Iulianus.

Gratianus.

Negatur.

Respondeo: Certum est ad substantiam Matrimo-
nij, siue vt est contractus ciuili, siue vt est Sa-
cramentum, copulam non esse necessariam.

Probatur Primò: Quia inter Adamum & Eua fuit
verum matrimonium in Paradiso: patet Genes. 1.
& 2. vbi passim vocatur vxor, idque ante comple-
xum. Similiter inter Beatam Virginem & Iosephum;
vt patet Matth. 1. vbi ipsa dicitur coniux Iosephi,
& Iosephus eius vir. Vide D. August. lib. 5. contra
Iulianum cap. 9. vbi ex professo hunc errorem re-
futatur. Probatur Secundò: Quia communis sen-
tentia Patrum est, pactione coniugali fieri matrimo-
nia, non virginitatis defloratione. Vide Am-
brosium de institutione Virginitatis cap. 6. Augustinum
lib. 1. de Nuptijs cap. 11. Chrysostomum, & alios
apud Gratianum, 27. quæst. 2. Probatur Tertiò:
Ratione. Quia matrimonium consistit in contra-
ctu quodam inter virum & feminam, quo sibi vi-
cissim faciunt corporum potestatem ad sobolem
generandam; quem contractum Christus ad Sa-
cramenti dignitatem euexit: atqui in omnibus
contractibus videmus vsum rei non pertinere ad
substantiam contractus; est enim vera emptio do-
mus & equi, etsi emptor illis nunquam vtatur:
atqui complexus maritalis est vsus rei per Matrimo-
nium in potestatem alterius translata: ergo
&c. Vnde vinculum Matrimonij est ius & potestas mo-
ralis ad complexum, & veluti habitus; ipse autem com-
plexus est vsus huius iuris & veluti operatio, seu actus
secundus. Quare sicut vsus iuris non est de ipsius
iuris substantia, & operatio non est de substantia
habitus; ita nec complexus est de substantia Matrimo-
nij. Hinc patet, quomodo hæc copula pertineat
ad Matrimonij perfectionem; scilicet, vt operatio
ad perfectionem habitus; & sicut vsus iuris ad per-
fectionem iuris; videlicet, tamquam finis ob que
principaliter Matrimonium contrahitur. Vtrum
etiam alio modo, infra dicitur.

35
Obiectio
Gracia-
ni, qui in
citatiori-
bus corri-
giuntur.

Quid vin-
culum,
quidque
vsus matri-
monij.

Dices Primò: Canone Non est dubium, dicitur;
Non est dubium illam mulierem non pertinere ad Ma-
rimonium, cum qua commixtio sexus non docetur fuisse.

Respondeo: Ille Canon nusquam reperitur in
Augustino, quem Gratianus citat; sed malè vide-
tur transcriptus ex Leone epist. 92. cap. 4. vbi di-
citur, Non est dubium illam mulierem non pertinere ad
matrimo-

36
Obiectio
Gracia-
ni, qui in
citatiori-
bus corri-
giuntur.

matrimonium, cum qua docetur nuptiale non fuisse mysterium: loquitur autem Leo de concubina.

Dices Secundò: Canon *Cum Societas*. Cum, inquit, Societas nuptiarum ita ab initio sit instituta, ut præter commixtionem sexuum non habeant in se Christi & Ecclesie coniunctionis Sacramentum, non est dubium illam mulierem non pertinere ad coniugium.

Respondeo: Gratianum non rectè hunc Canonem citare. Contrarium enim verum est: illud enim (non) tolli debet, ut patet ex epistola Leonis loco citato: sic enim legendum, *ut præter commixtionem sexuum, habeant in se Christi & Ecclesie Sacramentum*, ut rectè Couarr. 2. p. cap. 7. §. 4. n. 20. Ex hoc loco Gratiani deceptus quoque videtur Innocentius III. Cap. *Debitum*, de Bigamis non ordinandis: ubi dicit, *Coniugium illud, quod non est commixtione corporum consummatum, non pertinet ad illud coniugium designandum, quod inter Christum & Ecclesiam per incarnationis mysterium est contractum*. Nam reuerè coniugium Christianorum, etiam ante copulam, significat Christi & Ecclesie conubium, quod supponit coniunctionem Verbi & carnis, quæ per unionem hypostaticam facta est: non enim poterat Christus esse sponsus Ecclesie, nisi assumpta carne fieret illi similis: debent enim coniuges esse duo in carne una.

Dices Tertio: Matrimonium efficit, ut duo sint in carne una, & hoc Apostolus dicit esse magnum Mysterium: atqui non sunt duo in carne una ante copulam: ergo ante copulam non est Sacramentum.

Esse duos in carne una, fit per Matrimonium etiam ante copulam.

Respondeo Negando Minorem: Nam esse duos in carne una, non est, duos commisceri reipsa, sed est duos haberi tanquam unam carnem, & unam perfectam personam; quod fit etiam ante copulam: nam alter habet potestatem corporis alterius perinde ac si esset suum. Sic fictione Iuris testator & heres, procurator & dominus censentur una persona.

Dices Quarto: Matrimonium interdum contrahitur per ipsam copulam maritali affectu tentatam, præsertim ante Concilium Tridentinum, & etiam post, ubi illius decretum de Reformatione matrimonij non est promulgatum: ergo tunc saltem copula pertinet ad essentiam matrimonij.

Quo casu, & quomodo copula pertinet ad substantiam Matrimonij.

Respondeo: Admitto in eo casu copulam pertinere ad substantiam illius Matrimonij, non quidem quatenus est copula carnalis, sed quatenus est signum exprimens consensum præsentem in Matrimonio: quomodo nutus, & alia signa consensum insignantia, pertinent ad rationem huius contractus. Nam de substantia huius contractus est, ut fiat per aliqua signa consensûs expressiva, qualiacumque demum illa sint: hoc enim nihil refert. Notandum autem, in hoc casu, per ipsum cõplexum carnalem gratiam conferri, sicut confertur per verba, quando verbis contrahitur. Neque hoc mirum videri debet: quia, cum sit res quædam naturalis à Deo instituta, quæ etiam meritorie fieri possit, non est censenda inepta, ut fiat instrumentum gratiæ conferendæ, modò alioqui contrahentes sint dispositi. Ita tenet communis sententia Doctorum.

DUBIUM VI.

Utrum Matrimonium sine benedictione Sacerdotali contractum, sit Sacramentum?

Elchior Canus lib. 8. de locis cap. 5. multis rationibus docet, probabilius videri,

illud dumtaxat Matrimonium esse Sacramentum, quod sacerdotali benedictione fuerit consecratum: formam enim Matrimonij, ut Sacramentum est, esse illa verba Sacerdotis, *Ego vos coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*: Materiam autem huius Sacramenti esse verba coniugum consensûs expressiva. Alia matrimonia, quibus benedictio Sacerdotis non accesserit, esse quidem veros contractus, non tamè esse vera Sacramenta, quòd forma sacramentalis desit. Idem omnino videtur sentire Concilium Colonienſe celebratum anno 1536. cap. de Sacramento Matrimonij. §. *Elementum*, & §. *Hunc Canonem*. & §. *de Ministro*, ubi etiam expressè ait, *Clandestina matrimonia non esse Sacramenta*.

Concil. Colonienſe.

Respondeo, & Dico Primo: Certum est Matrimonium contractum absque benedictione Sacerdotis inter Christianos esse verum Sacramentum. Est communis sententia Doctorum.

Communis sententia est esse Sacramentum.

Probatur Primo: Ex Concilio Florentino, ubi cum Concilium dixisset, *Septimum Sacramentum est Sacramentum Matrimonij*, mox subiicit, *Causa efficiens Matrimonij est regulariter mutus consensus per verba de presenti expressus*. Unde infero: Si consensus mutus efficit Matrimonium, non ergo benedictio Sacerdotis. Vbi Notandum: Quando Concilium dicit *Matrum consensum per verba de presenti expressum esse causam efficientem Matrimonij*, tunc loqui de vinculo Matrimonij, quod per Sacramentum efficitur; huius enim vinculi causa efficiens est hic consensus per verba expressus: nam respectu contractus, consensus ille per verba expressus potius est causa formalis, quam efficiens. Unde sequitur Primo, Benedictionem Sacerdotis nihil efficere ad vinculum, ac proinde esse merè extrinsecam huic Sacramento. Secundo, sequitur, non esse alium ministrum, quàm ipsos contrahentes: hi enim soli per mutuum consensum verbis expressum efficiunt vinculum Matrimonij, ut docet Concilium. Ratio est: nam ea est natura contractuum, ut ipsi contrahentes suo consensu se ligent, nec egeant ab alio obligari. Secus est in alijs Sacramentis; nemo enim se regenerat, aut absoluit, aut consecrat, aut ordinat, aut vngit.

Concil. Florentin.

Ministri huius Sacramenti non sunt alij, quàm ipsi contrahentes.

Concil. Trident.

Probatur Secundo: Ex Concilio Tridentino sess. 24. in principio, ubi aperte insinuat Christum nihil addidisse primæ institutioni matrimonij, præter gratiam: unde infero, *Matrimonium in lege Evangelica veteribus coniugis, per Christum, gratiâ præstare, ideoque esse legis novæ Sacramentum*. Idem Concilium cap. 1. de Reformatione Matrimonij, docet *Matrimonia clandestina, quamdiu ab Ecclesia non fuerunt irritata, non solum fuisse legitima, sed etiam rata*: atqui Matrimonia non dicuntur rata, nisi ratione Sacramenti, ut patet ex Cap. *Quanto*, De Diuortijs, ubi dicitur Matrimonium infidelium posse dissolui altero ad fidem conuerso, quia non fuit ratum; nempe quòd Sacramenti sanctitas defuerit. Vide Couarr. 2. parte c. 1. §. vnico, n. 4. ubi optime distinguit ex Iure *Matrimonium legitimum, ratum, & consummatum*.

Probatur Tertio: Si illa benedictio est necessaria, cur Ecclesia non curauit eam olim clandestinis matrimonijs adhiberi? Cur nunquam explicuit eam esse necessariam, ad homines à clandestinis matrimonijs auertendos? Sanè vel ignorauit esse necessariam, & proinde ignorauit id quod est necessarium ad substantiam Sacramenti, quòd dictu nefas est; vel si sciuit, cur rem tanti momenti nunquam explicuit?

Ratio est: cur huius sententiæ.

Petos:

38
Variæ sen-
tentia de
materia &
forma ma-
trimonij.

Petes: Si verba Sacerdotis nō sint forma huius Sacramenti, quānam igitur est alia forma vel materia, cum non videatur alia commodē posse assignari?

Respondeo: Etsi hīc sint variæ opiniones Doctorum, omnes tamen conueniunt formā non esse benedictionem Sacerdotis.

Quidam igitur dicunt consensum expressum personarum idonearum esse materiam: verba autem vel signa, quibus exprimitur hic consensus, esse formam. Ita Nauar. c. 22. n. 20. Sed hæc sententia non videtur vera: Vel enim per consensum expressum intelligit nudum consensum, vt distinguitur à verbis vel signis externis; & sic nō potest esse materia, quia non est sensibilis: Vel intelligit consensum, vt includit verba, quibus exprimitur; & sic est quidē sensibilis, sed nihil relinquitur quod possit esse forma: ipsa enim materia includet formam Sacramenti; nam post consensum expressum nihil amplius superest. Adde, consensum potiùs debere habere rationem formæ, quàm signa externa, quibus exprimitur.

Alij dicunt coniugum verba sibi vicissim esse materiam & formam. Ita Sotus dist. 26. q. 2. a. 1. & multi alij. Sed hi confundunt materiam & formam, cum rectè possint distingui.

Vera sen-
tentia,

Respondeo & Dico Secundò: Corpora contrahentium esse materiam: verba, quibus contrahunt, esse formam. Ita Couar. 2. parte in Epitome 4. Decretal. c. 1. §. vnico, n. 8. & Adrianus qu. 1. de Matrimonio. Eandem insinuat Palud. dist. 26. q. 4. Probat: quia in reliquis contractibus res, de qua contrahitur, siue quæ per contractum datur & accipitur, est materia: verba autem contrahentium, quibus exprimitur consensus, sunt forma contractus: Vt, materia contractus emptionis & venditionis, est domus, ager, pannus; materia mutui est res habens functionem: verba autem, quibus hæ res transferuntur, dicuntur forma contractus. Ergo pari modo, cum per contractum matrimonij vir & mulier transferant corpora sua vtrò citroque in alterius potestatem, ipsa corpora erunt materia contractus; verba autem, quibus expriment suum consensum, & transferunt ea, erunt forma; ac proinde erunt materia & forma Sacramenti: nō enim querenda est alia materia & forma contractus, & alia huius Sacramenti, cum ipse contractus sit euentus in Sacramentum; vt colligitur ex Concilio Trident. sess. 24. in principio. Notandum tamen, ad formam huius Sacramenti etiam pertinere omnem solemnitatem necessariam ad substantiā contractus, qualis est *presentia Parochi, & duorum testium*; sicut ad formam aliorum contractuum similes solemnitates, præsertim in foro externo pertinere censentur.

Quomodo
presentia
Parochi
spectet ad
formam sa-
cramenti.

39
1. Obiectio
Cani.

Contra hanc doctrinam multa obijcit Canus. Præcipua sunt: Primò: Sacramenta sunt cæremoniæ sacræ, actusque religionis: sed matrimonium contractum sine Ministro nihil habet facti aut religiosi: ergo &c.

Solutur.

Respondeo Negando Minorem: Nam verba coniugum, quatenus ex Christi institutione rem sacram significant & efficiunt (scilicet vnionem non solum corporum, sed etiam animorum) vere sacra sunt: sicut ablutio in Baptismo est res sacra quatenus à Christo est instituta ad significandam & efficiendam animæ abluionem, etsi alioqui per se sit res naturalis. Adde, etiā ex sententia

Cani, verba coniugum debere esse sacra, & habere supernaturalem significationem & effectum: nam ipse vult ea esse materiam Sacramenti: atqui in Sacramenti non solum forma, sed etiam materia significationem & effectum supernaturalem habere debet.

Obijcit Secundò: Actuum sacramentalium non potest ratione naturali vlla reddi causa: atqui contractus matrimonij potest reddi causa iudicio naturali: ergo &c.

2 Obiectio

Respondeo: Potest quidem naturale iudicium adferre aliquam causam matrimonij, vt est contractus ciuilis; ided enim isti contrahunt, vt alter alterius habeat potestatem ad liberorum procreationem, quod etiam apud Ethnicos locum habet: non tamen potest eius reddi ratio vt est Sacramentum: nam rationem Sacramenti non potest lumen naturale ingenij humani in eo cognoscere. Vnde etsi aliquem finem huius Sacramenti possit ratio naturalis cognoscere, non tamen omnem, neque proprium Sacramenti, qui est vinculum omnino insolubile, coniunctio animorum per charitatem, & repræsentatio coniunctionis Christi & Ecclesiæ. Simile esset, si Eucharistia daretur Fidelibus ea quantitate, qua posset alere corpus: posset enim tunc Ethnicus reddere aliquam rationem, quare huic detur Eucharistia, nempe vt corpus alatur; sed non omnem, neque adæquatam.

Solutus.

Obijcit Tertio: Guilielmus Parisiensis lib. de Sacramentis, Tractatu de Matrimonio, cap. 9. dicit Matrimonium non habere vim Sacramentalem, nisi sacerdotali ministerio fuerit consecratum. Idem habent Patres Concilij Colonienfis, & quidam Canonistæ, quos supra citauimus. Et confirmatur ex D. Thoma lib. 4. contra Gentes cap. 78. vbi dicit, Matrimonium esse Sacramentum, quia per Ministros Ecclesiæ dispensatur, & quadam benedictio datur nubentibus.

3 Obiectio.

Respondeo: Decipi Guilielmum Parisiensem, & istos Colonienfes, tum vt patet ex supra dictis: tum quia insinuat iste Guilielmus necessariam esse eam benedictionem, & eas preces quæ tempore sacrificij coniugatis adhibentur, quas omnino constat extrinsecas esse matrimonio, quod iam ante contractum est & benedictum per Sacerdotem, his verbis, *Ego vos coniungo* &c. in quibus verbis Canus ponit formā. Ad confirmationē è D. Thoma: Respondeo; Eum tantum velle probare à signo, Matrimonium esse Sacramentum; nempe quia causa matrimonij ad Ecclesiæ Ministros pertinet, & Ecclesiæ benedictione ornatur. Adde, quod D. Thomas vbique contrarium expressè doceat: vnde ex vno loco obscuro non debet hoc colligi.

Solutus.

Mens D.
Thomæ.

Obijcit Quarto: Euaristus epist. 1. Decretalium explicans quomodo coniugia contrahi debeant, dicit *Matrimonia aliter præsumpta, scilicet sine benedictione Sacerdotum, non coniugia, sed adulteria & fornicationes censeri debere.*

4 Obiectio.

Respondeo: Euaristus non dicit, *Talia coniugia non esse Sacramenta*, quod vult Canus: sed, *ne coniugia quædam esse censenda, quin potiùs fornicationes & adulteria*: quod necessariò est intelligendū de foro externo, vbi presumitur defuisse legitimus cōsensus, quando illa omnia absunt, quæ ibi requirit: alioqui certum est clandestina matrimonia, qualia ibi improbantur, semper fuisse vera coniugia, non adulteria, aut fornicationes; vt patet ex Concilio Trid. supra citato, donec Cōcilium illa irritaret.

Solutus.

Gggg Denique

Denique obijcit Canus multos Canones Pontificum & Conciliorum. Sed hi nihil aliud habent, quam in matrimonio adhiberi debere benedictionem sacerdotalem; quod omnes docent: nusquam autem insinuat matrimonium sine hac benedictione non esse Sacramentum, aut verum matrimonium.

DVBIVM VII.

Vtrum Matrimonium contractum per Procuratores inter absentes sit Sacramentum?

40
Caietanus
negat.

Caietanus Tom. 1. Opus. 12. quæst. 1. De Matrimonio, docet matrimonium per Procuratores, vel per litteras contractum, non esse Sacramentum, donec per præsentem coniuges, saltem tacite, ratificetur.

Affirmatur

Sed dicendum est: Multo probabilius & verius esse huiusmodi matrimonium esse verum Sacramentum. Est communis ferè sententia Doctorum. Probatur ratione, ex Concilio Tridentino supra allata: Sacramentum enim Matrimonij nihil habet supra contractum civile, quam gratiam; Dominus enim ipsum contractum in Sacramentum euexit: atqui hic contractus per Procuratores est verum matrimonium, quatenus matrimonium est contractus civilis, ut fatetur Caietanus, & definitur Cap. ultimo, in 6. de Procuratoribus: ergo est verum Sacramentum.

Obiectio
Caietani.

Dices Primò: Ex Caietano, Nullum aliud Sacramentum potest suscipi per Procuratores: ergo nec Sacramentum Matrimonij.

Soluitur.

Respondeo esse disparem rationem: quia nullum aliud Sacramentum consistit in contractu civili; hoc autem consistit in ipso contractu, cuius est ea natura: ut & per litteras & per Procuratores fieri possit; sic ut obligentur, non ipsi Procuratores qui alieno nomine agunt, sed illi pro quibus agunt, quosve representant. Aliorum Sacramentorum actiones per alios exercita: vel suscepta: non habent vim, nisi in eos quorum sunt; unde non possumus per alium baptizari aut confirmari &c.

Obiectio.

Dices Secundò: Hinc sequeretur posse hominem recipere gratiam, dum dormit: ut, si adolescens dormiat, dum eius Procurator contrahit cum puella. Similiter quod possit peccare mortiferè, dum dormit; nempe si tunc non sit in statu gratia.

Soluitur.

Respondeo: Hæc non esse absurda. Potest enim conferri gratia puero carenti usu rationis, & adulto si ante legitime dispositus baptizetur in somnis vel in amentia. Et confirmatur: Nam talis contractus est causa, cur in dormiente nascatur obligatio: quidni etiam possit esse causa, ut detur ei simul gratia, qua huic obligationi debite satisfaciat? Unde debent se sponsi ad gratiam disponere, quando probabiliter putant suos Procuratores conuenturos.

DVBIVM VIII.

Qualis est ista gratia, qua per Sacramentum Matrimonij confertur?

41
Est hæc
gratia quæ
duplex.

Respondeo: Primò conferri gratiam habitualem seu augmentum gratia: ex opere operato: unde etiam potest ex attrito facere contritum, & conferre primam gratiam, quando quis bona fide existimabat se esse in gratia; sicut dictum est de alijs Sacramentis, quæ dicuntur Sacramenta viuorum. Ratio est; quia quod per se est efficax gratia, semper eam confert, si ex parte subiecti non

sit impedimentum, ipsumque subiectum sit legitime dispositum: Attritio autem, prudenter existimata contritio, est sufficiens dispositio in omnibus Sacramentis (excepta Eucharistia) ut supra dictum est.

Secundò: Datur auxilium speciale ad mutuam dilectionem Christianam seu spiritalem.

Tertio: Datur auxilium ad remedium concupiscentia, nempe ut honestè matrimonio vtantur, sese mutuo sint contenti, & non quarant illicitas extra matrimonium voluptates.

Quarto: Datur auxiliu ad prolem in fide Christi & timore Dei educandam. Unde sepe monendi sunt coniuges, ut gratiam, quam in hoc Sacramento acceperunt, excitent.

CAPVT III.

De Sponsalibus.

DVBIVM I.

Quid sint Sponsalia?

Notandum est: Sponsalia dici à spondendo; idè; vel quia olim veteres per stipulationem, quæ & sponsio dicitur, futuras sibi vxores sponderent, ut vult Couar. 1. p. c. 1. vel quia vir & mulier sibi mutuo spondent matrimonium, aut parentes illorum nomine. Hinc mulier dicitur sponsa, quasi à parète, vel à se alteri promissa; & vis dicitur sponsus, quia se ipse promisit, vel (ut quidam volunt) quia ipsi sit promissio. Cum autem in ipso matrimonij contractu etiam fiat quædam promissio, nempe futura copulæ (saltem implicita) factum est, ut coniuges, qui matrimonium contraxerunt, ante consummationem à parentibus sponsi vocentur; post consummationem, coniuges, maritus & vxor; & matrimonij consummatio Nuptia. Vide Hieronymum in cap. 1. Matth. & Gregorium homil. 16. in Euangelia. Citantur 2. 7. quæst. 2. Can. Coniuges. His positis:

Respondeo: Sponsalia, strictè accepta, esse futurarum nuptiarum repromissionem. Vide Couar. 1. p. epitomes c. 1. Dico, Futurarum nuptiarum, id est, futuri contractus matrimonij; Nuptia enim hæc accipiuntur pro ipso matrimonij contractu, qui promittitur in sponsalibus. Dico, Repromissio, id est, reciproca seu mutua promissio: nam antequam accedat alterius promissio, non cõsentur esse sponsalia. Unde si Petrus promittat Catharina matrimonium, & ipsa acceptans promissionem cupiat deliberare, nascitur quidem in Petro obligatio simplicis promissionis, sed nondum sunt sponsalia, donec Catharina consentiat; quæ si diutius expectet, Petrus à sua obligatione liberatur, quia non aliter intendit se obligare.

DVBIVM II.

Quenam requirantur ad sponsalia?

Respondeo & Dico Primò: Requiritur ætatem septennij expletam in vtroque. Patet ex Cap. Litteras, & Cap. Accessit, de Desponsatione impuberum: ubi etiam expresse dicitur, septennium debere esse expletum. Ratio, cur Iura hæc statuerint, est; quia raro ante hoc tempus est sufficiens iudicium seu prudentia ad huiusmodi obligationem. Vide D. Thomam q. 43. art. 2.

Petes;